

1. DENEME KONULARI

- Fiilimsiler

Beyin Takımı
Yayınları

Bireysel değerlendirme için
DİJİTAL ÖĞRENCİ

Toplu değerlendirme için
DİJİTAL ÖĞRETMEN

Uygulamasını indiriniz.

Öğrenci

Öğretmen

1. Bir cümlede fiilimsiler bulunurken ezber bir mantıkla hareket edilirse benzer görüntülere sahip sözcükleri fiilimsi sanmanız olası. Örnek verecek olursak şimdiki zaman eki olan “-mekte/-makta” ve zarf-fiil eki olan “-meksizin/-maksızın” ekinin içinde bulunan “-mek/-mak”ı, gereklilik kipi eki “-meli/-malı” ve zarf-fiil eki olan “-meden/-madan” ekinin içinde yer alan “-me/-ma”yı, olumsuzluk eki olan “-me/-ma”yı ya da fiilden fiil yapan “-ış/-ış/-uş/-üş” yapım eki isim-fiil eki zannedilebilir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil bulunmaktadır?

- A) Okuldan çıktıktan sonra gittiği keman kursunda ünlü bir müzisyenle tanıştı.
- B) Bütün ülkeyi etkisi altına alan soğuk hava dalgası çok uzun sürmeyecekti.
- C) Pişmanlıkla karışık bir hüznle bakmaktayım giden eski dostların ardından.
- D) Yarışmadan kazandığı büyük ödülün gelişini heyecanla bekliyor olmalıydı.

2. Aşağıdaki tabloda bazı cümlelere ve içlerinde bulunan fiilimsilere yer verilmiştir.

CÜMLELER	İÇLERİNDEKİ FİİLİMSİ TÜRLERİ
1. Görünüşü bu kadar iyiymen ona kimse inanmazdı.	Zarf-fiil
2. Bu önemli ve zor işi kimseye görünmeksizin halletti.	İsim-fiil
3. Annesinin göremediği akrabalarının listesini yapmıştı.	Sıfat-fiil
4. Şirkete onunla gidince dikkatleri üzerine çekti.	Zarf-fiil

Tabloda yer alan iki cümlelerin fiilimsi türü yanlış verilmiştir.

Buna göre numaralanmış cümlelerden hangileri yer değiştirirse bu yanlışlık düzeltilmiş olur?

- A) 1 ve 2 B) 1 ve 4
C) 2 ve 3 D) 2 ve 4

3. (1) Aydın'ın Çine ilçesinde bulunan Tepecik Höyüğü'nde on bir yıldır arkeolojik kazılar yapılıyor. (2) Hacettepe Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tarafından yürütülen kazılarda, yaklaşık 3500 yıl öncesine ait olan ve fırın olarak kullanılan bir yapı ortaya çıkarıldı. (3) Kazıda bu fırınla birlikte bir arada bulunan yanmış buğday taneleri, büyük küpler ve kaplar da bulundu. (4) Bulunan fırınların Anadolu köylerindeki pişirme fırınlarının en eski örneklerinden olması, araştırmacılarda heyecan yaratıp bu bölgeye ilgiyi artırdı.

Bu metinde, üç fiilimsi türünün de bulunduğu cümlelerin numarasına ait parça çıkarıldığında aşağıdakilerden hangisi ortaya çıkar?

4. (1) Türküler, doğumda ninni ile başlayıp ölümlerde ağıtlarla sonlanan hayat ezgilerimiz, dalga dalga yayılıp bir yolculuğa çıkmıştır. (2) Zihniyet dünyamızın ifade biçimi, evreni algılayışımız, hayatı yaşayışımızın hikâyesi olmuş. (3) Kişinin teneffüs ettiği hava, konuştuğu dil, iman ettiği dinin yansımasıdır türküler. (4) Ortak vicdandır, toprağın vatan tutulmasıdır ezgilerimize eşlik eden hikmetli sevdâ sözlerimiz.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde fiilimsi sayısı daha fazladır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

5. Sıfat-fiil; fiil kök ve gövdelerine “-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” ekleri getirilerek türetilen ve cümlede sıfat görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Buna göre,

I.

Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum

II.

Akşamı getiren sesleri dinle
Dinle de gönlümü aliver gitsin
Saçlarımdan tutup kor gözlerinle
Yaşlı gözlerime dalıver gitsin

III.

Sen kaçan bir yavru geyiksin dağda
Ben peşine düşmüş bir canavarım
İstersen dünyayı getir imdada
Yeryüzünde bir sen, bir de ben varım

IV.

Ey gönül, gidenlerden ümidini kes
Kaçan bir hayale benziyor herkes
Sanki kulağıma gaipken bir ses
Buluşmalar kaldı mahşere diyor

dizelerinin hangilerinde birden fazla sıfat-fiil kullanılmıştır?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve IV

D) III ve IV

6. Güney Amerika’da Şili’nin kuzeyinde yer alan Atacama Çölü, dünyanın en kurak yerlerinden biri. Bu çölün dikkat çeken bir diğer özelliği ise beş ila yedi yılda bir, aldığı yağmura bağlı olarak genellikle eylül ile kasım ayları arasında çiçeklenmesi. Çöl çiçeklenmesi olarak adlandırılan bu olay gerçekleştiğinde milyonlarca çiçeğin açmasıyla çöl çok etkileyici bir görüntüye bürünecek. Bu yıl martta görülen çiçeklenmenin ardından çöl, ekimde tekrar çiçeklerle kaplandı. Atacama Çölü’nde bu yıl çiçeklenmenin hem iki kere gerçekleşmesine hem de her zamankinden çok daha fazla olmasına bölgenin mart ve ağustos aylarında aldığı yoğun yağmurlar katkı sağladı.

Bu metindeki altı çizili fiilimsilerin türlerinin baş harfleri sırasıyla yazıldığında ortaya çıkacak şifre aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) SSSZiZSZSiSiSiS
B) SSZZiZSZSiSiSiZ
C) SSSZSSSZSSZSiSiSS
D) SSSZiZSSSiSiSiS

7. Aşağıda bazı cümlelerdeki zarf-fiillerin cümlelere kattığı anlamlara yer verilmiştir.

Cümleler	Kattığı Anlamlar
() Okulda yapılan toplantıya geç kalınca arkadaşları sinirlendi.	Durum
() Yönetmenin çektiği bu devam filmini zevk alarak seyrettim.	Durum
() Güneş doğduğunda tüm hayalleriyle beraber yola çıktı.	Zaman
() Bu kasabaya giderken eşyalarını yanında götürmemişti.	Durum

Bu zarf-fiillerin cümleye kattığı anlamlar doğruysa “D” yanlışsa “Y” harfiyle belirtilip sıralandığında aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

- A) DDDY
B) YDDD
C) DDDD
D) YDDY

8. **İsim-fiil**, fiil kök ve gövdelerine “-ma/-me, -mak/mek, -ış/-iş/-uş/-üş” ekleri getirilerek türetilen ve cümlede isim görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Sıfat-fiil, fiil kök ve gövdelerine “-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” ekleri getirilerek türetilen ve cümlede sıfat görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Zarf-fiil, fiil kök ve gövdelerine “-ken, -alı, -madan, -ince, -ip, -arak, -dıkça, -e...-e, -ır...-maz, -casına, -meksizin, -dığında” ekleri getirilerek türetilen cümlede zaman ve durum zarfı görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Buna göre,

Sıra	Cümle	Fiilimsi Sayısı
1.	En gözde ve en sevilen balıklardan biri olan çipura, kılıçlıkla uğraşmak istemeyenlerin en sevdiği balıktır.	
2.	Kapıdaki danışma görevlisini geride bırakarak merdivenleri çıkarken merak ve heyecan içindeydik hepimiz.	
3.	Keçi evi, şehir hayatından ve kalabalığından uzaklaşmak için az bir inşaat malzemesiyle tasarlanan, sakin bir yaşam için kurgulanan bir yapıdır.	
4.	Uzun zamandır yaşanan kuraklık nedeni ile susuzluk tehlikesi altında bulunan İstanbul’a müjde meteorolojiden geldi.	
5.	Tabiatın, evrenin, bedenimizin, ruhumuzun ve kalbimizin ritmi hayatımız boyunca müzikle daima ahenk içindedir.	

Not: Sayı örüntüsü birinci cümle ile başlayacaktır.

numaralanmış cümlelerde bulunan fiilimsi sayılarını gösteren sayı örüntüsü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 53321 B) 52320 C) 43320 D) 42321

9. Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi'ne (NASA) ait Kepler Uzay Teleskobu kullanılarak yapılan gözlemler sonucunda yeni bir öte gezegen keşfedildi. Kepler-452b adı verilen bu öte gezegen şimdiye kadar keşfedilen öte gezegenler arasında Dünya'ya en çok benzeyenlerden biri. Dünya'dan yaklaşık 1400 ışık yılı uzaklıkta bulunan bu öte gezegen, Güneş'ten biraz daha büyük bir yıldızın çevresinde dolanıyor. Kepler-452b, yıldızı etrafındaki bir turunu 385 günde tamamlıyor. Ayrıca öte gezegenin yaklaşık altı milyar yaşında olduğu ve çapının Dünya'nınkinin 1,6 katı olduğu biliniyor. Atmosferi olduğu düşünülen öte gezegenin yüzey sıcaklığı da Dünya'ninkine benziyor.

Bu metinde bulunmayan fiilimsi türü aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Bu şirkete gelmeden önce birçok kişi gibi, o da bir dizi testten geçmişti.
 B) Herkesin aynı şekilde işe alınması onu biraz olsun rahatlatmıştı.
 C) Şirketteki rahat tavırları, onun yeni işine alıştığını gösteriyor.
 D) Kısa süre içinde iyi bir başarı yakaladı ve herkes tarafından takdir gördü.

10. Aşağıda bazı kitapların içerikleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır.

Şeker Portakalı

Kitabın başkahramanı Zeze, yaramaz hareketleriyle meşhur bir afacan. Mahallelinin “şeytan” olarak andığı bu çocuğu, öğretmeni ise bir “melek” olarak görüyor. Günün birinde Zeze ve ailesi, maddi imkânsızlıklar nedeniyle oturdukları evden taşınmak zorunda kalıyor. Zeze, önceleri taşınmalarına çok üzülse de bu durumu yeni taşındıkları evin bahçesindeki şeker portakalı fidanı ile telafi ediyor. Fidan, çok geçmeden Zeze'nin en iyi arkadaşı oluveriyor.

Küçük Kara Balık

Kitap, Balık Nine'nin başka balıklara Küçük Kara Balık'ın hikâyesini anlatmasıyla başlıyor. Küçük Kara Balık hep aynı yerde yaşamaktan sıkılmış, hep duyduğu ama hiç göremediği büyük denizlere ulaşma hayali kuruyor. Bu hayalini gerçekleştirmek için yola çıkmaya kalktığı anda yaşadığı yerdeki balıklar ona karşı çıkıyor ve böyle bir yolculuğun çok tehlikeli olduğunu söylüyorlar. Küçük Kara Balık büyük bir cesaret gösterip doğup büyüdüğü yerden ayrılıp yola koyuluyor.

Bu kitap içeriklerinde kullanılan fiilimsilerle ilgili,

- Fiilimsilerin bütün türleri örneklendirilmiştir.
- Sıfat-fiilin yanındaki ismin düşmesiyle adlaşmış sıfat-fiil görevinde birden fazla sözcük kullanılmıştır.
- Cümleye zaman anlamı katan zarf-fiil örneği yer almaktadır.
- İsim-fiil eki almasına rağmen kalıcı isim görevindeki sözcüklere yer verilmiştir.

çıkarımlarından hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV D) II, III ve IV

11. Ayrılık Hediyesi

Şimdi saat, sensizliğin ertesi
Yıldız dolmuş gökyüzü ayaydın
Avutulmuş çocuklar çoktan sustu
Bir ben kaldım tenhasında gecenin
Avutulmamış bir ben

Şimdi gözlerime ağlamayı öğrettim
Ki bu yaşlar
Utangaç boynunun kolyesi olsun
Bu da benden sana
Ayrılığın hediyesi olsun

Bu dizelerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olumsuz eki almış bir fiilimsi vardır.
B) Fiilimsi anlamından sıyrılıp kalıcı ad olan sözcükler bulunmaktadır.
C) Üç farklı fiilimsi türünün örneği vardır.
D) Ek-eylem olarak yüklem olmuş fiilimsi yer almaktadır.

12. “Sev-” fiili birtakım ekler getirilerek cümle içinde isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil görevinde kullanılabilir. Örneğin “sev-” fiili, “İnsanları diğer canlılardan sevmek duygusu ayırır.” cümlesinde isim-fiil, “Seven insan, sevdiği için her şeyi göze alır.” cümlesinde sıfat-fiil, “İnsan ancak sevince mutlu olur.” cümlesinde ise zarf-fiil görevinde kullanılmıştır.

Buna göre,

- Okulumuza gelen misafirleri sınıfta kapıda çiçeklerle karşıladık.
- Evimize misafir geldiğinde babam ve annemin heyecanı yüzlerinden okunuyordu.
- Sonbahar yağmurların yağması ve yaprakların dökülmesiyle nihayet geldi.
- Şehrimize gelip turistik faaliyetlerde bulunan bütün insanlar “Yüzen Adalara” hayranlık duymuştur.

cümlelerinin hangisinde “gel-” fiili fiilimsi görevinde kullanılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

13. Sıfat-fiiller önlerindeki isim düştüğünde adlaşır. Bunlara adlaşmış sıfat-fiil denir. Örneğin “Gelen misafirleri çok iyi ağırladık.” cümlesindeki “gelen” sözcüğü sıfat-fiildir. Bu cümleyi “Gelenleri çok iyi ağırladık.” şeklinde yazdığımızda ise “gelenler” sözcüğü adlaşmış sıfat-fiil olur.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde adlaşmış sıfat-fiil bulunmamaktadır?

- A) Bu şarkıyı tüm sevenlere armağan etmek istiyorum.
B) Geleceğin bilinmezliği, biz insanlarda kaygıya yol açmaktadır.
C) Savaş döneminde yaşayanların anlattıkları tüyler ürpertici.
D) Apartmandan taşınanların bazıları elektrik faturasını ödememiş.

14. Bazı sözcükler isim-fiil eklerini alarak zamanla bir nesnenin, eşyanın vb. kalıcı ismine dönüşürler: sarma, bağlama, çakmak...

Buna göre,

Masal formatında alışık olduğumuz bir üslubu gözetmeden masallar yazmış Sabahattin Ali. Bu, sadece tekerlemelerle sınırlı değil. Yazdıklarında vermek istediği mesajı eserin içine sindirdiği sorgulayıcı mesajları masallarda da açıkça görüyoruz. “Koyun Masalı” her şeyiyle ağır bir hiciv ve ironi barındıran bir masal. Kurgusunu aşan bir anlatım var bu masalda. Toplumsal olaylara karşı oldukça duyarlı olan, yaşamak denen kaygıyı ağır bir sorgu hâlinde yaşayan Sabahattin Ali tavrını açıkça ortaya koymaktan çekinmeyen bir ruh hâletine sahip bir yazar.

metninde yer alan altı çizili kelimelerden hangisi zamanla kalıcı bir isim hâline gelmiştir?

- A) gözetmeden
B) tekerlemelerle
C) yaşamak
D) çekinmeyen

15. 1. Fiil kökü veya gövdesinden türemiştir.
2. Olumsuzluk eki alabilir.
3. Fiillerin aldığı “fiil çekim eklerini” yani şahıs ekleri, haber ve dilek kiplerini alamaz.

Bu özelliklere göre,

Necip Fazıl Kısakürek, şiirden öyküye, romandan tiyatro oyununa, düşünce yazılarından tarih ve tasavvuf yazılarına kadar pek çok tür ve alanda eserler vermiş bir sanatçı, düşünce adamıdır. Bu yazarlık serüveninde kendine bir dava adamı pozisyonu çizmiş, bu yüzden de eksik gördüğü her alana koşmuş, ürünler vermiş, düşünceler üretmiştir. “Hadiseleri fikirleştirme, fikirleri hadiseleştirme”, sanat yaklaşımı her zaman başat anlayışı olmuştur. Şiire, tiyatroya, romana tümüyle bu perspektiften bakmıştır.

metnindeki altı çizili kelimelerden hangisi fiilimsi değildir?

- A) düşünce
B) vermiş
C) gördüğü
D) anlayışı

16.

	İsim-fiil ; fiil kök ve gövdelerine “-ma/-me, -mak/-mek, -ış/-ış/-uş/-üş” ekleri getirilerek türetilen ve cümlede isim görevinde kullanılan sözcüklerdir.
	Sıfat-fiil ; fiil kök ve gövdelerine “-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” ekleri getirilerek türetilen ve cümlede sıfat görevinde kullanılan sözcüklerdir.
	Zarf-fiil ; fiil kök ve gövdelerine “-ken, -alı, -madan, -ince, -ip, -arak, -dıkça, -e...-e, -ır...-maz, -casına, -meksizin, -dığında” ekleri getirilerek türetilen cümlede zaman ve durum zarfı görevinde kullanılan sözcüklerdir.

- I. Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum
- II. Kaç senedir kalbimde uyuyan hayal gibi,
Karşı boş bahçelerde bir ince kız gezindi
- III. Olur mu gecemi yeşile çalmak
Yıldız çivilemek parmak uçlarıma
- IV. Bu kapıdan kol ve kanat kırılmadan geçilmez
Eşten, dosttan, sevgiliden ayrılmadan geçilmez

Numaralanmış dizelerdeki fiilimsiler, verilen sembollerle eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

A)	I.	
	II.	
	III.	
	IV.	

B)	I.	
	II.	
	III.	
	IV.	

C)	I.	
	II.	
	III.	
	IV.	

D)	I.	
	II.	
	III.	
	IV.	

17. Zarf-fiil cümleye zaman ve durum anlamı katabilmektedir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf-fiil cümleye zaman anlamı katmıştır?

- A) Dün gece bize gelen misafirler yatıya kaldı, eve dönmediler.
- B) İstersen bu konuyu internette aratarak cevabı bulabilirsin.
- C) Bütün gün boyunca televizyon seyretmekten başka bir şey yapmadı.
- D) Bu güzel haberi alınca tüm çalışanlara hediyeler yaptırımdı.

18. 1. cümlede tüm fiilimsi türleri kullanılmalıdır.

2. cümlede bir tane isim-fiil eki alarak kalıcı isme dönüşen sözcük verilmelidir.

3. cümlede durum bildiren zarf-fiile yer verilmelidir.

Aşağıdakilerin hangisinde bu kurallara uygun cümleler yazılmıştır?

A) 1. cümle: Gelen adamı çağırarak ona yardım etmesi gerektiğini söyledi.

2. cümle: Fırına ekmek almaya giderken markete de uğramayı unutma!

3. cümle: Yaz gelince yanıma geldi.

B) 1. cümle: Hiç düşünmez misin ki onunla tartışmanın bana zarar verebileceğini?

2. cümle: Bizim köye gidip gelen dolmuş bugün gelmemiş.

3. cümle: Her zaman senin yanında olacağımı bilmeni isterim.

C) 1. cümle: Yaşanan olaylardan sonra babasına koşup sarılmak istedi.

2. cümle: Danışmaya, bu konuyu sordum ama cevap alamadım.

3. cümle: Bağıra bağıra sokakta dolaşıyordu.

D) 1. cümle: Yavaş yavaş unutmaya başlamıştı yaşananları.

2. cümle: Toprağa ekmeyi unutma fideleri.

3. cümle: Yayı gererek oku çok uzağa fırlattı.

19. Keçiboynuzu, bazı yörelerde adı harnup... Ballıbaba ya da ballı boynuz dendiği de olur. Batı Akdeniz'deki adı keçiboynuzu... Neden böyle denmiş dersiniz? Bunu herkes bilir ama malumu ilan edelim: Biçimi, keçilerin boynuzuna benzer de ondan... Ayrıca keçiler, tadına düşkündür; meyveye ulaşmak için neredeyse ağacına çıkarlar. Bu bakımdan da anlamlıdır adı. Dil tasarrufa yöneldiğinden halk kısaca buna "boynuz", yabanisine de "çakal boynuz" der. Eskiden aşılısı sevilerek, yabanisi ise zorda kalinca mecburiyetten yenirmiş. Eskiden diyoruz çünkü günümüzde aşılısına bile bakan yok.

Bu metinde altı çizili kelimelerden hangileri sıfat-fiildir?

A) dendiği, bakan

B) kalınca, dendiği, ulaşmak

C) bakan, kalınca, dendiği

D) ulaşmak, kalınca

20.

(I) Antonie van Leeuwenhoek, hobi olarak küçük cisimleri incelemek için mercekleri ufalardı. (II) İlk ilkel mikroskopu yapıp onunla bakterileri ve tek hücrelileri incelemeye başladı. (III) İncelemeleri yaşamın kaynağı hakkında bilgi vermesi açısından önemliydi. (IV) Kullandığı mikroskoplar çok güçlü olmasa da mercekleri oldukça kaliteliydi.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede isim-fiil ve zarf-fiil kullanılmıştır.

B) II. cümlede birden fazla fiilimsi kullanılmıştır.

C) III. cümlede farklı türden fiilimsiler kullanılmıştır.

D) IV. cümlede sıfat-fiil, tamlama içinde kullanılmıştır.

2. DENEME KONULARI

- Cümlelerin Öğeleri

Beyin Takımı
Yayınları

Bireysel değerlendirme için
DİJİTAL ÖĞRENCİ

Toplu değerlendirme için
DİJİTAL ÖĞRETMEN

Uygulamasını indiriniz.

Öğrenci

Öğretmen

1. Türkçede cümle yapıları birçok ögenin yerlerinin değiştirilmesine müsaittir. Bu sayede bir cümle birden fazla farklı biçimde oluşturulabilir.

Adil Bey, köy eşrafına yeni ağaçlar dikileceğini masadan kalkarken söyledi.

Bu cümledeki ögelerin yerleri değiştirilerek öge dizilişi "Belirtili nesne-yer tamlayıcısı-zarf tamlayıcısı-özne-yüklem" şeklinde sıralandığında oluşacak cümle aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) Adil Bey, köy eşrafına masadan kalkarken yeni ağaçlar dikileceğini söyledi.
- B) Yeni ağaçlar dikileceğini masadan kalkarken köy eşrafına Adil Bey söyledi.
- C) Yeni ağaçlar dikileceğini köy eşrafına masadan kalkarken Adil Bey söyledi.
- D) Adil Bey, yeni ağaçlar dikileceğini masadan kalkarken köy eşrafına söyledi.

2. Bir cümledeki öge sayısı hesaplanırken cümlede sözcük ya da sözcük grubu olarak var olan ögeler göz önünde bulundurulur. Bundan dolayı gizli özne sayılmaz.

Buna göre,

- Bütün insanların severek ve isteyerek yaptığı zahmetli işlerdir.
- Çocuklar bahçede arkadaşlarıyla kar topu oynamayı çok severler.
- Bu izbe ve harabe yapıların taş duvarları hüznlendirir insanı.
- İlk kez görev alan bu çocuk, zorla getirdi herkesi bu gösteriye.

cümlelerinin öge sayıları hesaplanıp sırasıyla yazıldığından ortaya çıkan sayı aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) 1435 B) 2546
- C) 1535 D) 2635

CÜMLENİN ÖGELERİ

3. Bir cümlede vurgulanan öge aşağıdaki durumlara göre değişkenlik gösterir:

- Yüklemi çekimli fiil olan cümlelerde vurgu, yükleme en yakın ögenin üzerindedir.

Örnek: Cevahir, kırmızı arabayı arkadaşından istedi. (Vurgulanan Öge: Yer Tamlayıcısı)
Yer T. Yüklem

- Yüklemi isim ya da isim soylu olan cümlelerde vurgu, yüklemedir.

Örnek: Benim sadık yârim kara topraktır. (Vurgulanan Öge: Yüklem)
Yüklem

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde vurgulanan öge diğerlerinden farklıdır?

- A) Geçen yaz, arkadaşlarıyla çadırlarını da yanlarına alıp bir kıyı kasabasında tatil yaptılar.
- B) Daha önceki toplantılarda bir türlü aradığını bulamadığı için yeni fikirlere uzaktı.
- C) Telefonunu servise gönderen adama, uzun bir süre eski bir telefondan ulaştı.
- D) Son günlerde yaşanan kötü gelişmelerden dolayı çalıştığı şirkete uğramıyordu.

4. 1. gördük

2. eve doğru giderken

3. mahallenin en sevilen şahsiyetini

4. komşumuzun oğlu ve ben

5. köşedeki manavda

Numaralanmış sözcük veya sözcük gruplarından hangileri kullanılırsa cümle sadece temel ögelerden meydana gelmiş olur?

A) 1 ve 3

B) 1 ve 4

C) 1, 2 ve 4

D) 1, 3 ve 5

5. TDK, ara sözü "Doğrudan doğruya konuşulan veya yazılan konuyu ilgilendirmeyen dolaylı söz." şeklinde tanımlamaktadır. Ara söz, cümlede çoğunlukla kendinden önceki ögenin açıklayıcısı durumunda bulunur. İki virgül ya da iki kısa çizgi arasında yer alır.

Buna göre, "Mağazadaki adam, elindeki poşetle ödeme noktasında eşini bekliyordu." cümlesine aşağıdaki ara sözlerden hangisi eklenirse bu söz yer tamlayıcısının açıklayıcısı olur?

A) siyah ceketli olan

B) ağır bir yük

C) kasada

D) hayat arkadaşını

6. Aşağıdaki cümlelerin her birinde bir ögeye yer verilmemiştir. Vedat Öğretmen, öğrencilerine bu cümlelerde yer almayan ögeleri tespit etmelerini ve tespit ettikleri bu ögeleri sıraya dizip bu ögelerden meydana gelen bir cümle oluşturmalarını söyler.

** Belirtili ve belirtisiz nesne tek başlıkta nesne olarak değerlendirilecektir. Gizli özne cümlede yer almadığından özne yokmuş gibi kabul edilecektir.*

1. Eve geldiklerinde kediyi burada göremediler.
2. Adam, karşısında dikilen adama tuhaf tuhaf baktı.
3. Bugün, dağdan gelen aylar arı kovanlarını istila etti.
4. Okul müdürü, sınavı kazanan öğrencilere hediyeler verdi.
5. Adam, kasabaya yaz aylarında çocuklarını da...

Buna göre ortaya çıkan öge dizilişine uygun cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çocuklar ödevlerini öğretmenlerine birinci dönemin sonunda teslim ettiler.
- B) Kurulan imparatorluk, yoğun saldırılar sonucu 13. yüzyılın sonunda yıkıldı.
- C) Avrupa'nın kuzeyinde yaşayan bu insanlar, çalışmalarını azimle yapıyorlar.
- D) Evindeki kitaplar onun hangi türe ilgi duyduğuyla ilgili ipuçları veriyordu.

7. Bir eğitim programı, dört temel ögeden oluşur. Bunlar hedef, içerik, eğitim durumları, ölçme-değerlemedir. Hedef, programda varılmak istenilen amaçları, kazanımları ifade eder ve daha çok "Niçin?" sorusu ile ilgilidir. İçerik ögesi, bir programda öğretilmek istenilen konuları barındırır ve "Ne?" sorusu ile ilişkilidir. Eğitim durumları ögesi, daha çok eğitim ortamında kullanılan strateji, yöntem, teknikle ilgilidir ve daha çok "Nasıl?" sorusu ile ilgilidir. Ölçme-değerlendirme ögesi ise eğitimin kalite kontrolünü yapan ögedir ve daha çok "Ne kadar?" sorusu ile ilgilidir.
8. Tamlamalar, birleşik fiiller, deyimler, ikilemeler vb. kelime grupları yüklem olabilir. "Dedemin bakkala borcu kırk liraydı." cümlesinde yüklem "kırk liraydı" ifadesidir. Çünkü bir tamlamadır ve kelimeler "kırk" ve "liraydı" olarak ayrı ayrı değerlendirilmez.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisinin yüklemi kelime grubundan oluşmamaktadır?

- A) Geniş kitleler okumaktan ziyade seyretmeyi tercih ederler.
- B) Düşünce ve ideallerin kitlelerle buluşturulması için, tiyatro bulunmaz bir imkândır.
- C) Necip Fazıl, tiyatroyu "güzel sanatlar içinde bir zirve" olarak kabul etmiştir.
- D) Önder Yasin'in şiirlerinin çeşitli dönemlerde birbirinden farklı tarafları vardır.

Bu bilgilerden hareketle program öğelerinin ilgili oldukları temel soru kalıpları düşünüldüğünde soru ifadelerinden kaç tanesi, cümlelerin öğelerinden zarf tümlecinin özellikleriyle ilişkilendirilebilir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

9. Duygu ve düşüncelerin karşı taraftaki kişiye çeşitli yollarla aktarılması sürecine iletişim denir. Bu iletişim sürecinin çeşitli ögeleri vardır. Bunlar aşağıda verilmiştir.

Gönderici (kaynak): İletişim sürecini başlatan ögedir. Duygu ve düşünceleri, karşı tarafa aktaran, bir nevi işi yapan ögedir.

Mesaj: Alıcıya aktarılmak istenilen iletiye denir. Mesaj, bir duygu ve düşüncüyü aktarmayı isteyen kaynağın ürettiği sözel, görsel simgelerden oluşan somut ürün olarak tanımlanır.

Kanal: Mesajın kaynaktan alıcıya yani hedefe ulaşmasında kullanılan yoldur. Mesela iletişim amacıyla kullanılan mektup bir nevi kanal görevi görür.

Alıcı: Mesajın ulaştırılmak istendiği kişi ya da varlıktır.

Bu bilgiler ve cümlelerin ögeleri birlikte düşünüldüğünde iletişim ögelerinden “gönderici (kaynak)” ile aşağıdaki ögelerden hangisi ilişkilendirilebilir?

- A) Belirtisiz nesne B) Özne C) Zarf tamlayıcısı D) Yer tamlayıcısı

10. Yüklem, çekimli bir fiil ya da ek-fiil ile çekimlenmiş isim soyundan bir kelime olabilir. Bütün sözcük türleri (isim, zamir, fiil vs.), ikilemeler, tamlamalar ve deyimler yüklem oluşturabilir. Bu nedenle yüklem, tek bir sözcükten, bir sözcük gurubundan meydana gelebileceği gibi bir cümlelerin tamamı da yüklem olabilir denebilir. Örneğin ‘Her mevsimde açan eşsiz bir çiçeksin.’ cümlesi yalnızca yüklemden oluşmaktadır.

Buna göre

- I. Uludağ’ın sis ve bulutlar altında kalan yaylarında en güzel şey, temiz ve de çınar kokulu sularıdır.
- II. Yönetmenin oyuncularla elektriğinin tutması, iyi anlaşabilmeleri ve birbirlerinin beklentilerini karşılayabilmeleri, filmin başarısının kilit noktalarından biridir.
- III. Hisseden insan; düşünen, yardım eden, yardım alan, duygudaş olmanın önemini hatırlatan insani değerlerin temsilcisidir.
- IV. Turist Ömer; kalıbı bozuk bir fôtr şapka takan, salaş giyimli, umursamaz, etrafıyla alay eden bir tiptir.

cümlelerindeki altı çizili yerlerin hangilerinde yüklem yanlış belirtilmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) III ve IV

11. Yükleme, yaklaşma (-a, -e), bulunma (-da,- de, -ta, -te) ve ayrılma (-dan, -den, -tan, -ten) ekleriyle bağlanarak cümlede yüklem göstermiş olduğu iş, hareket ve oluşun anlamını yönelme, bulunma ve çıkma bakımından tamamlayan bir kelime veya kelime grubu “yer tamlayıcısı” olarak tanımlanmaktadır. Cümlede yer tamlayıcısını bulabilmek için yükleme “kime, kimde, kimden; neye, neyde, neyden; nereye, nerede, nereden” sorularından uygun olanı sorulmalıdır.

Buna göre,

- I. Günümüzde sağlıklı beslenmek isteyenler de bitkisel bazlı sütleri kullanmayı tercih ediyor.
- II. Palandöken’in eteklerindeki yumuşak tepelikler, yazın gelinciklerle ve mor sümbüllerle kaplanan engin düzlükler, çamların içinden geçen ıssız patikalar, kimsenin geçmediği çatlamış kaldırımlı asfalt yollar, birdenbire kaybolup gitmişti.
- III. Bu boş arsa, çocukluğumun “şehirli” olan ikinci yarısına bir renk verecekti.
- IV. Gülüp geçtiğimiz pek çok filmin arka planında döneminin ekonomik ve siyasi problemleri ince ince işlenir.

cümlelerinin hangilerinde “yer tamlayıcısına” yer verilmemiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV

12. Bitişiklik, psikolojide davranışçı kuramın ortaya attığı temel bir kavram olup iki uyarıcının mekânsal anlamda yan yana olması durumunu açıklar. Bu kavrama göre iki uyarıcı yan yana olduğunda daha iyi hatırlanır. Örneğin il plaka kodlarını kolaylıkla hatırlamamızın nedeni bitişikliktir ya da sürekli yan yana olan iki kişiden birini gördüğümüzde diğerinin aklımıza gelmesi de bitişikliktir. Bir nevi bitişiklik aslında komşu olma durumudur. Bu bitişiklik olayı, Türkçede vurgulanmak istenilen ögeyi yükleme komşu yaparak yani bitişikliği sağlayarak kullanılmaktadır. Yani bir cümlede hangi öge vurgulanmak isteniyorsa yüklemden önce getirilip yüklemle bitleştirilerek ön plana alınmış olur.

Bu bilgilere göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf tamlayıcısı ile yüklem arasında bitişiklik oluşmuştur?

- A) Birden bastıran kar yağışı, köy yollarını kapattı.
- B) Raşit Bey, kitap okumayı ve okudukları hakkında konuşmayı severdi.
- C) Çocuğun babası, bu konuşmanın ardından sessizce uzaklaştı.
- D) Yeni aldığı bilgisayarı dün gece dayısının evinde unutmuş.

13. Nesne, öznenin yapmış olduğu işten etkilenen ögedir. İşten etkilenme durumu, şöyle ifade edilebilir: “İnci kitapları okudu.” cümlesinde İnci öznesinin yaptığı okuma işinden etkilenen unsur “kitapları”dır. Bu durumda “kitaplar” kelimesi cümledeki nesne görevindedir, denilmektedir. Nesneler belirtme hâl eklerini (-ı, -i, -u, -ü) alıp almama durumuna göre ikiye ayrılır. Belirtme hâli eki almış olan nesneler “belirtili nesne” olarak tanımlanmaktadır. Belirtili nesneyi bulabilmek için yükleme “neyi, kimi, nereyi” soruları sorulur. Belirtme hâli eki almamış olan nesneler ise cümlede “belirtisiz nesne” olarak tanımlanmaktadır. Belirtisiz nesneyi bulabilmek için yükleme “ne” sorusu sorulur.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılan nesnenin çeşidi diğerlerinden farklıdır?

- A) Artan hasta sayısından dolayı hastane yönetimi sağlık personeline maske dağıttı.
- B) Bu hafta edebiyat ve kültür dernekleri aracılığıyla ilimizde kitap okuma etkinliğini yaptık.
- C) Sağlıklı bir yaşam için hormonsuz meyve ve sebzeleri tüketmek istiyorum.
- D) Büyük bir bölümü Adana’da çekilen bu film, bir ses sanatçısının hayatını ele alıyor.

14. Loci yöntemi, hatırlanması gereken bilginin tanıdık, bilinen mekânlarla ortamlarla ilişkilendirilerek akılda daha kalıcı olmasını sağlayan bir tekniktir. Yani bu teknikte öğrenilmesi, zihinde tutulması istenilen bilgiler fiziki ortamlarla eşleştirilir. Örneğin fiilimsi türlerinin neler olduğunu aklımızda tutmak için her birini, evimizin odalarıyla ilişkilendirip aklımızda kolaylıkla tutabiliriz. Örneğin salona sıfat-fiili, mutfığa zarf-fiili ve banyoya da isim-fiili yerleştirerek bu kavramlar ile yaşadığımız mekân eşleşmesini yapıp unutmayı engelleyebiliriz.

Bu bilgiler ve Loci yönteminin en temel özelliği olan “mekân” boyutu düşünüldüğünde cümledeki öğelerden hangisinin temel özellikleri ile örtüşmektedir?

- A) Belirtili nesne
- B) Özne
- C) Zarf tamlayıcısı
- D) Yer tamlayıcısı

15. Cümledeki öğeleri bulunurken ilk olarak yüklem bulunur. Yüklem, cümlede yargı bildiren çekimli bir fiil de olabilir, ek-fiil alan bir isim olarak da karşımıza çıkabilir. Örneğin “Behçet Necatigil’in şiirlerinde çocuğun yeri ve öneminden bahsettik.” cümlesinde yargı bildiren çekimli bir fiil olan “bahsettik” sözcüğü yüklemidir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, çekimli bir fiil değildir?

- A) Şeref Taşlıova, yurt içinde ve dışında Türk âşık sanatını tanıtan en önemli temsilcilerinden biri oldu.
- B) Yurdun dört bir yöresinde düzenlenen âşıklar şöenlerine, festivallere, katılıp ödüller kazandı.
- C) Kıra yakın plak, ses kaseti ve CD yayımlamış olan âşığın şiirleri ve bazı yazıları dergilerde yayımlandı.
- D) Taşlıova; şiir yazma, hikâye anlatma, doğaçlama olarak şiir söyleme yeteneğiyle kusursuz bir âşıktı.

16. Özne bir cümlede yüklem bildirdiği eylemi, işi yapan ögedir. Özneyi bulmak için yükleme “ne, kim” soruları yöneltilir.

Bu açıklamaya göre,

Yirminci yüzyılın en önemli yazarlarından biri olan George Orwell, ülkesi İngiltere’den çok uzak bir yerde bulunan, Bengal’de doğdu. Otuzlu yaşlarında yayımladığı ilk romanı olan “Burma Günleri”ni, Burma’da polis olarak görev yaptığı yıllardaki gözlemlerinin ışığında yazdı.

metninde altı çizili cümlelerin öznesi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) George Orwell, ülkesi İngiltere’den çok uzak bir yerde bulunan Bengal’de
- B) Yirminci yüzyılın en önemli yazarlarından biri
- C) En önemli yazarlardan biri olan George Orwell
- D) Yirminci yüzyılın en önemli yazarlarından biri olan George Orwell

17. **Not:** Yüklemleri çekimli fiil olan cümlelerde yüklemden önce gelen öge vurguludur.

Bu kurala göre,

Nesilleri birbirine bağlayan kuşaklar arasında bizim bir millet olduğumuzu hissettiren Dede Korkut, millî şuurla toplumu harmanladı. Dede Korkut, medeniyet kavramlarını, medeniyetin zenginliklerini bir meddah gibi anlattı. Zengin kültürel mirasa sahip olan Türk milletinin geçmişi-ne ve köklerine ışık tuttu.

metindeki altı çizili cümlede vurgulanan öge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zarf tamlayıcısı
- B) Özne
- C) Nesne
- D) Yer tamlayıcısı

18. Yer tamlayıcısı, ismin “-e/-a, -de/-da, -den/-dan” hâl eklerini alan ve cümlede daha çok yer bildiren ögedir. Yer tamlayıcısı kesinlikle bir cümlede gerekçe bildirmez.

Bu bilgilere göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “-den” hâl ekini alan altı çizili kelime yer tamlayıcısı görevinde kullanılmamıştır?

- A) Adamcağız gece boyunca çocuklarından bahsetti.
- B) İşten dönen babam, yorgunluktan doğru düzgün yürüyemiyordu.
- C) İnsanların ikiye bölünmüşlüğünden dolayı doğduğu kasabadan ayrılıyordu.
- D) Bu bilgiler, bir ayna misali, güçlü bir kitaptan aktarılmıştır.